

70314 – تەۋبىنىڭ دەسلەپدە قىزغىن بولۇپ، كېيىن سۇسلىشىپ قېلىشنىڭ سەۋەبى توغرىسىدا

سۇئال

ئىنسان تەۋبىنىڭ دەسلەپكى باسقۇچىدا ناھايىتى جۇشقۇن-كۈچلۈك ھالەتتە: شەيتان مېنى سۇسلىققا بۇيرۇيدۇ دەپ، تائەت-ئىبادەتنى زىيادە قىلىدۇ. ئاندىن ھىممەت-ئىرادىسى بوشاپ، ئاللاھ ھېچكىمنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ دەيدۇ-دە، تائەت-ئىبادەتتە سۇسلىشىپ يەنە ئەسلىدىكى ھالىتىگە قايتىدۇ. مېنىڭ سورايدىغىنىم: بۇ توغرىدا قىلىنىدىغان نەسىھەت بارمۇ؟، تەۋبىدىن كېيىن ئەمەل-ئىبادەت قىزغىن باشلىنىشى كېرەكمۇ؟ ۋە ياكى تەدرىجى باشلىنىپ مەلۇم مۇددەتتىن كېيىن مۇستەھكەملىشەمدۇ؟، ياكى شامال قايسى تەرەپكە ئۇچۇرسا شۇ تەرەپكە ئىغامدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايىمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئاللاھنىڭ رەھىمىتى ۋە سالامى بولسۇن.

ھىدايەتكە يۈزلىنىش ۋە گۇناھلارغا تەۋبە قىلىش بولسا، ئاللاھ تائالانىڭ مۇسۇلمانغا ئاتا قىلغان ئەڭ بۈيۈك نېمەتلىرىدىن بىرىدۇر. ئىنساننىڭ ئەھۋالى ئاللاھ تائالاغا يېقىنلىشىدىغان ئەمەللەرنى كۆپ قىلىش بىلەن ئۆزگىرىدۇ. ئادەتتە تەۋبە قىلغۇچى ئۆزىنىڭ ئىلگىرىكى ئازغۇنلۇق ھاياتىدا، كەتكۈزۈپ قويغان ياخشى ئەمەللەرنىڭ ئورنىنى توشقۇزۇش ئۈچۈن تائەت-ئىبادەتكە پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن يۈزلىنىدۇ. بۇ چىن قەلبىدىن ھەقىقىي تەۋبە قىلغان كىشى ئۈچۈن تەبىئىي بىر ئىشتۇر.

بۇ مەسىلىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە: تەۋبە قىلىپ مەلۇم ۋاقىتتىن كېيىن ھىممەت-ئىرادىنىڭ بوشاپ، قىزغىنلىقنىڭ سۇسلىشىپ كېتىدىغانلىقىنىڭمۇ تەبىئىي بىر ئىش ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ بەرگەن. لېكىن خەتەرلىك بولغىنى، تەۋبە قىلغۇچى سۇسلىق-بوشاڭلىقنى داۋاملاشتۇرۇپ، مەلۇم مۇددەتتىن كېيىن ئۆزىنىڭ ئەسلىدىكى ھالىتىگە قايتىۋېلىشىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن مۇشۇ ئىشقا دىققەت قىلىش ئىنتايىن مۇھىم.

تەۋبە قىلغۇچىنىڭ ھىممەت-ئىرادىسى سۇسلىشىپ قالغان ۋاقىتتا، سۈننەتنى لازىم تۇتۇپ، ئوتتۇرىھال بولۇشى كېرەك. ئۇ ئەسلى قىزغىنلىقىنى ساقلاپ قىلىش بىلەن بىرگە، يەنە بىر قېتىم قىزغىن ۋە جۇشقۇنلۇق بىلەن تائەت-ئىبادەتكە يۈزلىنىشى لازىم. چۈنكى نورمال ھالەتتىن قىزغىنلىققا ئاتلىنىش ئىشنى ئۆلدىن باشلىغاندىن ياخشىدۇر.

ئابدۇللاھ ئىبنى ئەمرى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **ھەرقانداق ئەمەل**

ئۈچۈن قىزغىنلىق بولىدۇ. ھەرقانداق قىزغىنلىق سۇسلىشىدۇ، قىزغىنلىقى مېنىڭ سۈننىتىم ئۈستىگە بولغان كىشى نىجات تاپىدۇ. قىزغىنلىقى مېنىڭ سۈننىتىمنىڭ غەيرىگە بولغان كىشى ھالاک بولىدۇ. [ئىبنى ھىببان رىۋايىتى 1-توم 187-ھەدىس]. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ "سەھىھۇل تەرغىب" ناملىق ئەسىرى 56-ھەدىستە كەلتۈرگەن].

ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: ھەرقانداق ئەمەل-ئىبادەت ئۈچۈن قىزغىنلىق بولىدۇ. ھەرقانداق قىزغىنلىق سۇسلىشىدۇ. قىزغىنلىق ساھىبى ھەدىدىن ئاشۇرۇۋېتىش ياكى سەل قاراشتىن ساقلىنىپ ئەمەل-ئىبادەتنى ئوتتۇراھال ئېلىپ بارسا، ئۇ كىشىنىڭ نىجات تېپىشى ئۈمىت قېلىنىدۇ، چۈنكى ئەمەللەرنىڭ ئاز بولسىمۇ داۋاملاشقىنى ئاللاھ تائالا ياخشى كۆرىدۇ. گەرچە ئۇ كىشىگە ئەمەل-ئىبادەتتە، دۇنياغا بېرىلمەسلىكتە تىرىشقانلىقى سەۋەبىدىن مەشھۇر بولغان بولسىمۇ، ئەمما قىلغان ئەمەللىرىدە رىيا قىلغانلىقى سەۋەبىدىن سالىھ كىشىلەردىن ھېسابلانمايدۇ. [تىرمىزى رىۋايىتى 2453-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ "سەھىھۇل تەرغىب" ناملىق ئەسىرى 57-ھەدىستە ھەسەن دەپ كەلتۈرگەن].

مۇسۇلمان كىشى ئەمەل-ئىبادەتتە چەكتىن ئاشۇرۇۋېتىش ۋە سەل قاراشتىن ساقلىنىپ، ئىبادەتتىن زېرىكىپ ئۇنى تەرك قىلماسلىق ئۈچۈن ئوتتۇراھال يول تۇتۇشى كېرەك. شۇنداقلا ھورۇتلۇق قىلىپ، سەل قاراشنى داۋاملاشتۇرۇپ پۈتۈنلەي تەرك قىلماسلىق لازىم. ئاشۇرۇۋېتىشىمۇ ۋە سەل قاراشمۇ ياخشى ئەمەس. ئەمەلدە ئوتتۇراھال يول تۇتقان كىشى داۋاملاشتۇرالايدۇ. ئەمىلىنى ساغلامداۋاملاشتۇرالىغان كىشى ئاللاھ تائالا ياخشى كۆرىدىغان ۋە رازى بولىدىغان يول ئۈستىدۇر.

ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: سىلەردىن ھېچ بىرىڭلارنى قىلغان ئەمەلى قۇتقۇزالمىدۇ دېگەندە، ساھابىلار: سىلىمۇ شۇنداقمۇ، ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى؟! دەپ سورىدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: مەنمۇ شۇنداق، لېكىن ئاللاھ تائالا مېنى ئۆزىنىڭ رەھىمىتى بىلەن ئوردايدۇ. توغرا ئەمەل قىلىڭلار، چەكتىن ئاشۇرۇۋەتمەڭلار، ئەتىگەندە، كەچتە ۋە كېچىنىڭ مەلۇم ۋاقىتلىرىدا ئاللاھ تائالاغا تائەت-ئىبادەت قىلىڭلار، ئەمەل-ئىبادەتتە ئوتتۇراھال يولنى لازىم تۇتۇڭلار مەقسەتكە يېتىسىلەر. [بۇخارى رىۋايىتى 6098-ھەدىس].

سۆزنىڭ خۇلاسسىسى: سىز يۇقىرىدا بايان قىلىنغان ھەدىسلەر توغرىسىدا پىكىر يۈرگۈزۈڭ، مەنىلىرىنى ئويلىنىڭ. شۇنى بىلىشىڭىز كېرەككى، تەۋبە شۈكۈرگە ئېھتىياجلىق، شۈكۈرنىڭ ئەڭ كاتتىسى، ئىنسان قىلغان تەۋبىسىنى داۋاملاشتۇرۇشتىن ئىبارەتتۇر. بۇ بولسا، ياخشى ئەمەللەرنى داۋاملاشتۇرۇش بىلەن روياپقا چىقىدۇ. شۇنى بىلىش كېرەككى، ئەمەللەرنىڭ ئاللاھ تائالاغا ياخشى كۆرۈلىدىغىنى، ئاز بولسىمۇ داۋاملىشىپ تۇرغىنىدۇر. [بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

تەۋبىنىڭ دەسلەپكى باسقۇچىدا ئەمەل-ئىبادەتنى بەك ھەدىدىن ئاشۇرۇۋەتمەسلىك ۋە سەلمۇ قارىماسلىق بەلكى ئوتتۇراھال بولۇش لازىم. بۇ ئۆزىڭىزنىڭ تاقىتىڭىز بويىچە بولىدۇ، ئۆزىڭىزنى روھلۇق ھېس قىلغان ۋاقىتىڭىزدا تائەت-ئىبادەتكە ھېرىسمەن بولۇڭ، ئەمما كەيپىياتىڭىزدا سۇسلىق ۋە تۇراقسىزلىقنى ھېس قىلىشىڭىز، ئوتتۇراھاللىققا قايتىڭ. ئاللاھ تائالا ئىشىڭىزنى ئاسان

قىلىش بىلەن بىرگە، سىزنى ئەدەپ-ئەخلاق، ئەمەل-ئىبادەتلەردە توغرا يولغا باشلىسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى بىلگۈچى ئاللاھدۇر.